СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 161. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 14 липня 1930. VOL. XXXVIII. No. 161. Jersey City, N. J., Monday, July 14, 1930. THREE CENTS.

ГУВЕР ВІДКИДАЄ ПРОСЬБУ СЕНАТУ

БОРОТЬБА ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ, ЯК 2 СЕНАТОРИ ПОКИДАЮТЬ ГУВЕРА.

ВАШИНҐТОН. — У відповідь на змодифіковану резолюцію сенатора Меккелара, якою сенат просив президента Гувера предложити собі всі ті тайні документи, котрих предложення не противиться публичному інтересови, президент Гувер вислав до сенату письмо, в котрому відмовляється сповнити просьбу сенату на тій основі, що його обовязок як президента Злучених Держав вимагає здержатися від публичного зраджування тайних переговорів з иншими державами. Президент, котрий так поступив би, зломав би довіря, яке инші держави мають до Злучених Держав.

Відповідь президента викликала в сенаті велику сеназацію. Сенатори, прихильні мировому договорови, сейчас заявили, що президент дав одиноку відповідь, якої від нього можна було сподіватися. Противники договору подвоїли свою енергію, щоби повалити договір. Двох сенаторів, які досі заявлялися за договір, а саме демократ Питмен та републиканець Томас, заявили, що вони переходять до табору ворогів договору.

Сенатор Норис поставив внесок, щоби договір приняти з резерваціями, себто з певними застереженнями.

СТРАШНА СПЕКА НА ЗАХОДІ ТРЕВАЄ ДАЛІ.

Подекуди доходить до 112 степенів.

ШИКАҐО. — Страшна спека, що навістила середньо-західні стейти, треває вже пятий день, і ще виглядів полекші нема.

Досі загинуло через спеку кількадесятеро людей. За чотири перші дні нараховано 72 осіб. У місті Сайкстоні термометер показував у четвер 112 степенів Фаренгайта в тіни. Найбільша теплота в Кентокі виносила 104, в Пеорії 103, в Сентралії 105, а у Мавнт Вернон 108 степенів Фаренгайта.

Бюро погоди не заповідає навіщеним спекою стейтам полекші в найближчі дні. Бюро каже, що спека в центрально-західніх стейтах буде зрівноважена холодною погодою на сході.

ВЛАСТИТЕЛІ КОПАЛЕНЬ УЖЕ ПІДНОСЯТЬ ПИТАННЯ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК. — Проти своїх попередних заяв властителі копалень угля, котрі беруть тут участь у конференції з представниками робітничих юній над установленням нового майнерського контракту, заявили, що вони мусять знижити робітничу заплату та запропонували спосіб, як це зробити. Конференція мала би встановити нове тіло, зложене з представників обох сторін, яке мало би зміняти робітничу заплату підчас тревання нового контракту.

Властителі висунули це домагання як відповідь на домагання робітничих представників, щоби справу робітничої заплати отвирати найменше раз у рік.

ФЕДЕРАЦІЯ ЦЕРКОВ ПРО НЕДОСТАЧУ ПОЖИВИ В РОСІЇ.

НЮ ЙОРК. — Департамент виховання й розсліду при Федеральній Раді Церков, що лучить усі протестантські церкви Америки, видав звіт зі своїх розслідів над економічним положенням Росії.

Звіт кладе великий натиск на недостачу поживи в Росії, який він приписує не війні й не природним катастрофам, але большевицькій господарці. Звіт каже, що долю большевизму вирішать не фабричні робітники, а селяни.

КАТОЛИЦЬКИЙ СВЯЩЕНИК АРЕШТОВАНИЙ ЗА ОБМАНСТВА.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська поліція арештувала в Джемейці, в дільниці Квінс, о. Маріюса Леняні, католицького священика, коли він пробував продати шери, які були вкрадені в 1927. році. о. Леняні мав забрати цих шерів вартости 89,000 долярів.

АРЕШТУЮТЬ ВЛАСТИТЕЛІВ ПРОГИБІЦІЙНИХ КРАМНИЦЬ.

НЮ ЙОРК. — Федеральні аґенти почали робити ревізії по крамницях, що продають усякі причандали для виробу ріжних напитків. Арештовано тут за один день 35 людей, котрі, як кажуть аґенти, продавали не тільки причандали, але й самі напитки. Крім цього аґенти заарештували 23 особи в готелях і ресторанах.

АРХИКНЯЗЬ ЛЕОПОЛЬД ПІШОВ ДО ТЮРМИ.

НЮ ЙОРК. — Архикнязь Леопольд з бувшоґо австрійського пануючого роду Габсбурґів пішов до тюрми, щоби приспішити суд у справі крадежи так званого Наполеонового нашийника.

Його мають судити за крадіж цього нашийника, який має вартувати 400,000 долярів. Його право на побут в Америці минає 23. серпня, а іміґраційний уряд не хотів йому дати ґарантії, що йому дозволять вернути на розправу, коли він вернеться після цього дня з Европи, хоч він предложив залог у сумі 7,500 долярів на те, що стане на розправі. Князь каже, що йому не лишається нічого иншого, як піти до тюрми. Тоді він буде певно на розправі й може ця розправа відбудеться скорше.

Прокуратор одначе заявив, що князеви в Америці не належиться з титулу його княівства ніяке спеціяльне право. Він буде мусіти ждати своєї черги в суді, як усякий инший вязник.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

В четвер 17-го липня с. р., в год. 10.30 до 11-ої (Day Light Saving Time) Рочестерська Мандолінова Оркестра під проводом Л. Сорочинського \і при участи солісток п.п. Ю. Січинської, М. Климко а також пяністки С. Климко відограє концерт з радіо стації W. H. A. M., Rochester, N. Y.

Програма: Народні пісні України і американські клясичні.

ЛУЧКОВИЧ ДІСТАВ НОМІНАЦІЮ В ВЕҐРЕВИЛ.

Конвенція Злучених Фармерів Алберти округа Веґревил 28. червня вибрала кандидатом дотеперішнього посла Михайла Лучковича через аклямацію. На конвенції було 131 делеґатів. Ентузіязм, який був на конвенції, запевнює побіду п. Лучковичеви.

АРЕШТУВАННЯ УРЯДОВЦЯ СКАРБОВОЇ ПАЛАТИ.

Дня 10. червня військова жандармерія арештувала в Камінці Струміловій Рудольфа Мілера, що був там на 4-тижневих вправах як резервовий старшина. Арештований є урядовцем скарбової палати у Львові в X. ст. Степень резервового підпоручника (і посаду) одержав на основі сфальшованого матурального свідоцтва. Мілерови закидають подвійне обманство: сфальшування публичного документу та офіційної ґажі. Ведуть дальше слідство.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА В НІМЕЧЧИНІ.

Уряд та инші відповідальні чинники тепер обговорюють питання, як припинити комуністичну, пропаґанду в Німеччині, котра ведеться через московську радіо-стацію. Таку пропаґанду передають два або три рази на тиждень в німецькій мові з Москви, яка закликає німецький пролетаріят, військо та поліцію зробити в себе місяць жовтень, котрий у Росії привів до влади комуністів.

60 НАСЛІДНИКІВ БЕСІДОВСЬКОГО.

„Руль" повідомляє, що 60 урядовців, занятих у большевицьких установах у Персії, яких відкликано у Москву не згодилися вернутись. Всі постановили кинути становища й остати в Персії.

КОНФІСКАТА ГАБСБУРҐСЬКИХ ДІБР В ПОЛЬЩІ ЗАТВЕРДЖЕНА.

Найвищий суд польської держави відкинув позов родини Габсбурґів проти польської держави за зворот сконфіскованих дібр австрійського пануючого дому. Сі добра, положені в цілій бувшій австрійській провінції Галичині, вартують кілька міліонів долярів. Польща сконфіскувала їх була на основі договору з аліянтами, заключеного в Ст. Жермен. Архикнязі Альбрехт, Фридрих і Йосиф, котрі нині є польськими горожанами, протестували проти конфіскати, як проти конфіскати приватних своїх дібр, признаючи за Польщею право конфіскувати тільки династичні добра. Та польський суд рішив инакше. Архикнязі кажуть, що вони підуть з процесом далі та будуть домагатися порішення справи аліянтами, які заключали сенжерменський договір.

БРАК ҐІМНАЗІЙНИХ УЧИТЕЛІВ В ПОЛЬЩІ.

Що року на гуманістичні відділи польських університетів записується менша скількість слухачів, наслідком чого вже цього року відчувається брак середношкільних учительських сил. Статистика виказує, що на 1930-31 рік 289 учительських місць у середніх школах буде необсадженних. Причиною цього явища є те, що учительські посади слабо платні і молодь, часто навіть скінчивши фільософію, шукає праці поза школами.

ВІДКЛИК НЕ ПОМІГ.

Чарлс Ґальскі, засуджений на весні у Вінніпеґу на десять літ в карнім заведенню за знасилування дівчини, не богато скористав з відклику до апеляційного суду. Апеляційний суд одноголосно відкинув його відклик і він мусить відсидіти свою кару. Ґальскі взявся одній українській дівчині найти роботу, взяв її на автомобіль, вивіз за місто і там знасилував. За те суд двома наворотами дав йому по десять літ. Від першого засуду він вніс відклик і виграв нову розправу, але від другого засуду вже не міг освободитися.

НАСТУП НА СИТІ ГОЛ У ВІННІПЕҐУ НЕ ВДАВСЯ.

Триста розаґітованих комуністів зробили були наступ на Сити Гол у Вінніпеґу 25. червня, але 10 полісменів переборoли їх. Під проводом здорового комуністичного аґітатора Джеймса Біті, Айриша, комуністи пустилися до Сити Голу, щоби „поговорити" з мейором Вебом, чи він схоче з ними говорити, чи не схоче. Полісмени заступили їм дорогу. Біті сам своїми здоровими кулаками звалив з ніг трох полісменів, одначе инші полісмени остаточно перемогли його й арештували, а тоді його армія розбіглася.

ЛІС НА ДНІ МОРЯ.

Шведський учений д-р Е. Тольнес відкрив на дні Балтійського моря, недалеко південного берега Швеції, цілий ліс, зметений водою на великім просторі. З цього роблять висновок, що яких 9000 літ тому на цьому місці був суходіл, який єднав Південну Швецію з Данією і Німеччиною.

ВЕЛИКА ПОСУХА В СЕРЕДНЬО-ЗАХІДНИХ СТЕЙТАХ.

Кільканацять середньо-західніх стейтів терплять тепер від страшної спеки. Температура доходить звичайно до 100 степенів Фаренгайта. Від спеки загинуло вже 24 особи. Спеку переривають сильні бурі, що роблять богато шкоди.

СМЕРТЬ 5 ЛЮДЕЙ У ЛІТАКУ.

У воздусі над Аранзас Пас, Тексас, вибух мотор літака, яким їхало пять осіб, а то летун та 4 богатих бизнесменів, що вибралися на ловлю риби на Мексиканський залив. Всі вони загинули. Коли люди почули гук вибуху над своїми головами й поглянули вгору, вони бачили, як від вибуху крила літака відлетіли вгору, а решта літака з пасажирами почала скоро падати до землі. Літак забився глибоко в сільні піски. Люди, що наспіли до літака, висказували здогад, що в літак мабуть ударив грім.

ПРОТИПОЛЬСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

Комуністичні організації на Правобережній Україні уладили протипольські демонстрації. На вічу в автономічнім польськім районі ім. Мархлевського ухвалили резолюцію, що заповідає боротьбу з польським фашизмом. І в інших місцях, де є більше польського населення на Україні, відбулися протипольські віча та демонстрації. На однім вічу ухвалили вислати телеґраму до комуністичного клюбу в польськім соймі з протестом проти арештування комуністичного посла Жарського.

ЯК НЕ ПРЕМІЄРОМ ТО РЕКТОРОМ.

На новий шкільний рік вибрали професори львівської політехніки одноголосно ректором проф. К. Бартля.

БУДУТЬ ПЕРЕХОДИТИ ЛІСТИ ВИБОРЦІВ.

Вінніпеґське Товариство Міського Поступу, організація, що появилася перший раз минулої осени, щоби поставити зорґанізований спротив кандидатам Незалежної Партії Праці, постановило перейти виборчі лісти, щоби провірити, чи нема на них людей, яким по закону не належиться право голосу. В Товаристві вірять, що на лістах є богато податковців, котрі не є горожанами Канади ні з уродження, ні через натуралізацію, і через те не мють права бути на лістах. Прослідити, котрі саме виборці є в такій катеґорії, не буде легка річ, але Товариство сподівається зорґанізованими силами прочистити виборчу лісту.

СТОУСТИЙ ДИПЛЬОМАТ.

У Берліні помер Еміль Кребс, бувший секретар німецького посольства в Пекіні. Був це лінґвістичний феномен, що володів 100 мовами. Цей талант до мов проявився у нього вже змалку. У ґімназії знав він латиньку на грецьку мову краще від своїх учителів і в 17 р. життя володів уже 12 мовами. Перейшовши одну за одною науку головних европейських мов, узявся до найтяжчої — китайської і вже як 22-літній молодець дістає посаду перекладчика при німецькім посольстві в Пекіні, де прожив 20 літ. З проголошенням війни вернувся до міністерства закордонних справ у Берліні і там відчитував шифри з усіх мов. Знав він майже всі східні мови і був „почесним доктором" ріжних европейських університетів.

СРСР. НЕ БАЖАЄ ЗБРОЙНОЇ РОЗВЯЗКИ В СПРАВІ БЕСАРАБІЇ.

Радек обговорює в „Ізвестіях" промову румунського короля Карла, а саме ту часть, у якій він торкнувся закордонної політики Румунії. Каже, що СРСР ніколи не визнав анексії Бесарабії. Громадська думка відчуває симпатію для боротьби Бесарабівців задля скинення ярма, накиненого румунськими поміщиками. Одначе СРСР вірить, що суспільний розвиток доведе до злуки працюючих у Бесарабії, тому не бажає зовсім збройного рішення питання в справі большевицько-румунського кордону.

РОЗСТРІЛАМИ ДУМАЮТЬ УПОРЯДКУВАТИ ЗАЛІЗНИЦІ

МОСКВА (СССР). — В той саме час, коли відбувається зїзд комуністичної партії, на якому говориться багато про успіхи пятилітнього пляну розбудови економічного життя в Росії, залізничний транспорт прийшов у таке безладдя, що доводиться приймати особливо суворі міри, щоби його направити. Влада вважає, що недостачі залізничого траспорту залежать від неуважного виконання своїх обовязків залізничим персоналом.

Багато непорядків на залізницях виникає тому, що залізничники занадто люблять горівку й часто напиваються при виконанню своїх обовязків. Тепер верховний радянський суд видав розпорядок, щоби розстрілювати тих залізничників, які завинили, або завинять у безладдю залізниці.

Отсе друга сторона медалі большевицького панування, яка показує, скільки крови народньої коштують їх реформи та ріжні комуністичні пляни.

ТАРДЄ ПЕРЕМІҐ.

ПАРИЖ (Франція). — Завзята боротьба в парляменті опозиції проти уряду Тардє скінчилася нарешті перемогою уряду. Коли 11 липня парлямент ухвалив поспішно цілу низку важних законів, проти яких опозиція останніми часами вела шалену аґітацію й парляментарну боротьбу, Тардє несподівано поставив питання про довіря свому урядови.

Вислід голосовання був той, що уряд Тардє одержав вотум довіря 316 голосами проти 268, себто одержав 48 голосів більшости. Неґайно після цього голосовання премієр прочитав декрет президента про замкнення парляменту до листопада.

КРІВАВІ БОЇ В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай).—Між військами націоналістичного правительства та повстанськими на північному фронті точаться тяжкі бої. Кай Шек забрав з инших фронтів усе, що міг, щоби підсилити свою північну армію. З цього скористали повстанці, бандити та комуністи, які нападають на ціоналістичну армію з півдня.

Вони захопили знову частину території, залишену націоналістичними військами, й пограбували та розгромили 13 сіл. Кай Шек просить допомоги від манджурського ґубернатора, але той мабуть не буде втручатися в боротьбу поза межами його провінції.

ЗІҐНОРУЮТЬ ОПІНІЮ ҐЕНЕРАЛІВ.

ТОКІЮ (Японія). — Правительство вирішило внести до верховної таємної ради предложення затвердити умови лондонської морської конференції, не зважаючи на опінію адміралів та офіцирів фльоти. Японія не хоче довго затягати свого затвердженя після того, як це зробить американський сенат.

ПОЛІЦІЯ РОЗГАНЯЄ ДЕМОНСТРАНТІВ.

БОМБЕЙ (Індія). — Індійські націоналісти пробували перевести демонстрацію, на яку поліція не дала дозволу. Натовпи демонстрантів, які формувалися до походу, поліція кілька разів розганяла палками. Боротьба між поліцією та демонстрантами часами доходила до того, що здавалося, що треба викликати для підтримання поліції військa, які стояли на поготівлі.

Нарешті поліція остаточно розігнала демонстрантів, між якими занотовано яких 100 побитих та покалічених.

ПОГРОМИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Відомий румунський погромщик-аґітатор Даніла підюдив в околицях Сучави селян до погромів проти Жидів. Він став на чолі погромних банд, які доходили загальним числом до 2,000 погромщиків, і пограбував з ними жидівські банки, розгромив жидівські склепи та жидівські мешкання.

Серед Жидів знайшлося багато побитих та тяжко покалічених. Очевидці погрому заявляють, що румунська поліція трималася пасивно й не перешкаджала бандам Даніла громити Жидів.

ВИКРИЛИ ФАШИСТІВСЬКУ ЗМОВУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Нещасливий припадок на вулицях Берліна дав у руки поліції відомости про фашистівську змову проти уряду Німеччини. При зударенню мотоцикля з автомобілем у мотоциклі був убитий військовий фашистівський інструктор Дере та дівчина, котра їхала з ним.

В кишенях убитого знайшли листа, з якого поліція довідалася про фашистівські военні пляни та дізналася, де знаходяться численні схованки зброї й амуниції. Неґайно вона перевела ревізію у відповідних місцях і сконфіскувала багато зброї та арештувала дванацятьох активних фашистів.

ПОЛЬЩІ ПОДОБАЄТЬСЯ.

ВАРШАВА (Польща). — Польське правительство повідомило Францію, що воно цілковито погоджується з пляном Бріяна про утворення федерації европейських держав. Притім Польща, щоби забезпечити посідання теперішніх своїх кордонів, кладе натиск на те, що ця федерація не може урізувати комунебудь теперішніх прав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ПЯТНО НЕ СТЕРТЕ

Найвищий суд Каліфорнії видав оноді своє рішеннє в справі просьби о помилуваннє Воррена Билинґза, котрий тепер відсиджує вже 14. рік в вязниці за вбийство 10 осіб підчас паради за воєнним приготованнєм в Сан Франціско в 1916. році. Рівночасно стейтова рада помилування того самого стейту відмовляєтся помилувати Тома Муні, відомого юнійного провідника, який сидить у тій самій вязниці за той самий злочин.

Рішеннє найвищого суду стейту Каліфорнії є того рода, що воно невдоволяє навіть дуже консервативних людий. Суд каже, що Билинґз не доказав своєї невинности, хоча загально принимаєтьcя, що не обжалований доказує свою невинність, а суд доказує йому його вину. В рішенню суду є приміри заїлого розумовання, коли суд каже, що Билинґз товаришував з людьми, які поповняли злочини, і через те суд мусить припустити, що Билинґз знався з людьми, які підложили бомбу, — що остаточно ще моглоби ввійти судови, якби Билинґз сидів у тюрмі за товаришуваннє з підозрілими людьми, а не дійсно за підложеннє бомби та вбийство 10 людий.

Неменче невдоволяючим признають рішеннє стейтової ради помилування проти Тома Мунія. Рада каже, що рішеннє в його справі можнаби змінити, коби найдено Мекдоналда, щоби він потвердив свої зізнання. Сей Мекдоналд, коли Муні мав іти на смерть, зложив був заприсяжене зізнання, що його зізнання, що він бачив був Муні й Билинґза в час вибуху бомби на сцені вибуху, були неправдиві. Сей Мекдоналд перебував відтак в 1923. році в Трентоні, Ню Джерзі, де він служив як „вейтер" в одному готели. З того часу готель звалено, Мекдоналд утратив роботу й пропав зміста без вістки.

Комітет оборони Тома Муні, побуджений до життя заявою ради помилування, береться тепер шукати Мекдоналда. Можливо, що його найдуть, і можливо, що ще найдуть його на час, щоби вратувати Томі Муні хоч кілька літ життя на свободі. Можливо, що не найдуть, а можливо, що найдуть, коли в Каліфорнії буде другий уряд, який буде дивитися на справу інакше. На всякий случай, навіть на найкращий вислід, Америка гордитися не може. Навіть колиб Тома Муні нарешті випустили, все таки в громадянстві лишиться память суду над ним як факту кпин зі справедливости, диктованих клясовою заїлістю богачів проти провідників робітничих юній, які того панування не хочуть знести, а тільки покласти йому межі людяности.

Лев Ясінчук.

ГАЛИЦЬКІ ОБРАЗКИ.

А може то в нас і пересадно відказуеться на неодно. От усі гулюкають на поліцію, закидуючи їй, що бє, і то дуже. У Львові йде вже 19 днів процес проти 17 „бомбярів" (як титулує їх польська преса). З ходу розправи виявляється, що їх, тих „бомбярів", може й бито, але як ніжно обходженося при цьому... Прикладано зимну воду до битого тіла, а навіть „бурову" воду до пят. Коли бито, то не при всіх, а в окремій кімнаті, бо може комусь це булоб немило, щоб інші не бачили. Навіть тому, що його бито, обвивано старанно голову в мішок, або й коц, щоб на нього не робило це немилого враження. Зрештою, як виходить із зізнань свідків — **поліцаїв,** відносини між переслухуючою поліцією й обвинуваченими були як найкращі. Н. пр. була така приємна хвиля, про яку зізнає п. Тадей Дембіцкі, пшодовнік слідчої служби. Свідок, п. Тадей Дембіцкі взяв обвинуваченого Романа Біду попід руки й просив ласкаво: „Пане Ромцю, скажіть мені нарешті, як ця валізка з екразитом залізла до бюра „східних торгів?" А на це Біда усміхнувся і сказав: „Ну, Тадзю, сьогодня розповім тобі все, як було". І взяв Біда папір тай без принуки написав. Очевидно ніхто того не бачив, як п. Тадзьо брав Ромця попід руку, чи при тих любощах не зломилася „Ромцьові" кістка, що той співав про те, що знав і чого не знав, але на всякий випадок, як видно з тих зізнань — відносини були навіть... сердечні. Свідки-поліціянти твердять один за одним, що ніякого биття не було. Навіть поліційний лікар, д-р Верницький, зізнає, що не ствердив ніяких слідів побоїв, що поліція трактувала вязнів „дуже чемно". Це, що вязні впенюють, буцімто від побоїв дехто кровю плював — не має нічого до річи, бо, як це ствердив д-р Ящуровський, інший поліційний лікар, „вязні часто симулюють плювання кровю". Я вправді не можу собі уявити, як це симулювати плювання кровю, але хтось може мати більше фантазії від мене. Зрештою: може бути, що то вязні тільки симулюють плювання кровю, поломання ребер, чи чахотку. От один з поліції зізнав м. ін. так: „Признаюся, що всі обвинувачені члени УВО мені дуже подобаються, але мені дуже не подобається їх робота проти Польщі". Но, та це дрібниця „робота". Головне, що сам робітник „симпатичний".

Якби воно не було, то це булиб жертви, конечні для створення великого діла, яке родиться, тільки **з посвяти й крови мучеників.** Таких жертв приніс був український нарід чимало! Та це було давно. Пилом припало. Сучасне покоління не в стані вповні відтворити собі великі хвилі з пожовклих листків історії. Тепер є свіжа традиція. Сучасники брали в ній чинну участь, доростаюча молодь приглядалася, діти чують живі оповідання від батьків і рідних братів. Це стане соком, почвою на століття. Та нарід не забуває своїх героїв. Високо ставить їх память. Доказом сьогорічний похід на стрілецькі могили у Львові в часі Зелених Свят. Коли найбуйніще розквітає природа, на той час призначено свято мерців-борців. Бо могили борців, це найкращі оборонці й сторожі безсмертя нації.

Делеґації ріжних українських установ несли на переді походу 30 вінців: зелені-лісові, тернові, з пільних цвітів, з усього, що родить українська земля. За делеґаціями великий відділ членів УГА повагом та чвірками. Це товариші зброї щасливіщі (або й ні) йшли поклонитися тим, що створили традицію. Дальше була пластова молодь, „Луги", „Соколи", студенти й студентки високих шкіл, дітвора „Рідної Школи" з учительством, представники львівських установ, процесії всіх 9 львівських українських церков та безчисленні маси львівського українського громадянства. Похід порушувався повагом під спів хорів „Сурми", „Бандуриста", питомців духовної семинарії, читальні жовківської дільниці Львова та під звуки орхестри ремісничого товариства „Зоря", в якій грають по найбільшій части учні промислової школи „Рідної Школи". На головному хресті завішено терновий вінок з червоними стяжками та вінок з польного квіття і червоних маків із синьо-жовтими лентами з прегарним тризубом у середині з синіх блаватів. Епископ Будка в асисті всього львівського українського духовенства відправив панахиду, а колишній стрілець, о. Чемеринський, виголосив стрілецьку проповідь, від якої і бувші стрільці не могли вдержати сльози в оці. В часі проповіди надійшов бравий відділ пластунів, — Чорноморців, який приніс у запечатаній золотій чаші грудку землі з гори „Лисоні" під Бережанами (віддаль зі Львова 110 кільометрів), де лягло чимало українського білого тіла. Нарід був так зворушений, що серед проповіди не міг повздержатися від окликів „слава". Крім панахиди на стрілецьких могилах, відправлено теж панахиди на гробах Басарабової, Луцейка, Крупи, Шевчука й інших. На другий день — такий самий похід на другий цвинтар, де відправлено панахиди на могилах Франка, Шашкевича, Вол. Барвінського й Адама Коцка.

Могили борців стали для українського народу чимось найдорожчим, найсвятіщим. Нарід, який утратив волю, не має нічого святіщого ні дорощого, як могили борців за волю. Тому в найближчій будучности повинна бодай стара еміґрація відвідати масово ті святощі, як це є в інших народів.

Не обійшлось і при тому обході без того, щоб уряд не дав відчути своєї опіки. Сама маніфестація на честь героїв без видимого **діла** булаб невистарчаючою, не давалаб повного вдоволення. Тому з поклоном останках героїв лучить український нарід матеріяльне посилення товариства Допомоги Інвалідам та тов-а Охорони Воєнних Могил. На диво обом товариствам відмовила влада дозволу на збірку, „з причини перетяження тутейшого населення ріжного рода квестою"... Що за милосердна опіка! Злобні говорять, немовто уряд боїться, що йому не сталоб на податки.

Такі обходи в честь погибших борців відбулися й по інших містах Сх. Галичини, куди свої кістки розсипало нове козацтво. В Тернополі староство вправді заборонило наліплювати оповістки про похід, бо на горі була дата „1918—1930", але це нічого не перешкодило самій маніфестації. Видно, як страшним є число „1918". Не менше величаво відбулися обходи в Перемишлі, Станиславові й Коломиї. Всюди нарід живе й хоче десь обявити свою збірну силу, живучість.

Хто бачив бодай останні виступи наших селян, хочби тільки у Львові, цей мусить дивуватися, відки взялося в наших селян стільки охоти, завзяття, витрівалости, і коли це само прийшло. Чи то останнє свято „Рідної Школи", чи попис „Лугів" 15. червня ц. р., чи хочби сьогоднішну селянську Академію з нагоди 30-літнього ювилею львівської замійської філії Просвіти, той у найвищому милому зворушені мусить признати, що таки багато здорового зерна впало на добру землю й видало цінний овоч.

Вже то урядові чинники стоять за нас. Дня 19. червня мали відбутися **пластові змагання** в українськім городі. Але уряд не допустив зі страху, щоби... трибуна не завалилася! Таку причину подано у відмові, хоч трибуну ставили ще в 1928 р.

Відколи скваліфіковано українські установи як розсадник для УВО, а „Рідну Школу" як її підбудову, від тої пори з особливою пильністю приглядається влада до її діяльности. В голову заходить, відки „Рідна Школа" бере грошей на покриття свого великанського буджету (3,000,000 золотих). Застановляються, чому „Рідна Школа" не просить уряду допомоги. Мстяться на ній, а через неї на народі, як можуть. Уже повідбирали майже всім її середнім школам право державних шкіл (т. зв. „право прилюдности"), бо державні інспектори всюди стверджують недостачу державного виховання. Очевидно, що й без того права держаться школи, навіть поширюються. Дехто каже, щоби „начхать" на право прилюдности. Розуміється, що „Рідна Школа" з конечности „чхає", але це „чхання" відчувають батьки дуже болючо. Батьки дітей, які є на державній службі, не одержують від держави звороту оплати за школу, коли школа не має державних прав, а цей зворот такий поважний, що попри кожних пятьох учнів, яких батьки одержували зворот оплати від держави за школу, вчився один здібний учень **зовсім безплатно.** Тепер і на ці школи мусять іти гроші з добровільних датків.

Розбудову **фахового** шкільництва обмежує влада, як може. Хотіла „Рідна Школа" відкрити шоферські курси, бо рух автами зріс уже й тут. Приладжено було все. Тоді шкільна влада відмовила дозволу, бо не подобався їй призначений управитель, інжинір Гірняк. Призначила „Рідна Школа" другого (інжиніра Лучишина), то тоді вже відповіли прямо й відкрито: ми не дамо дозволу, щоби приготовлювано шоферів та авта для УВО. Каже „Рідна Школа": виж маєте перегляд авт і кождої хвилі можете покласти свою руку. „А, нащо нам — кажуть — слідити за тим; прямо не дозволимо продукувати шоферів і кінець". Та правда, що це простіше, але... не для нас!

З огляду на пільні роботи українських селян, ізза яких їх діти остають дома без ніякої опіки, а на добавок не рідко спричинюють ріжні нещастя для себе й господарств, започаткувала „Рідна Школа" від кількох років т. зв. „діточі садки". Бувають вони декуди на час сезонової роботи (меньше-більше від травня до листопада), а декуди безперервні. Щоби діти мали добрий догляд, уладила „Рідна Школа" цеї весни курс для провідниць „садків". З фаховим знанням і з відбутою практикою у львівських садках „Рідної Школи", вийшли ті ідейні робітниці на село до важкої й корисної праці. Зрозумів наш селянин, що за добродійство для нього такий садок. Але вчителька „садка", залежна виключно від „Рідної Школи", береться й до громадянської праці. Село оживає. Це очевидно не на руку тим, що мають свої засади, про які писав недавно „Ілюстровани Курєр Цодзенни", а саме, що „польський елемент як той, який піддержує „паньство" під оглядом матеріяльним і **цивілізаційно-культурним,** не може бути під ніякою умовою майоризованим". Тому то влада обсаджує школи в українських селах своїми „культурниками". Такий ширитель культури між дикими „русинами" в Драганівці (пов. Тернопіль) набив на дорозі дитину Льва Піговського, сина Михайла, за те, що дитина позичила книжечку від учительки „садка", та зганьбив дитину й учительку останніми словами. Він гулюкав на дітей, щоб і не заглядали до „садка" та грозив кріміналом дітям і вчительці. В кілька днів напали вчительку, що повертала вечером домів, замасковані бандити й побили її у варварський спосіб. І хоч удалося розпізнати одного з нападаючих, то всеж таки нема на це поліції, щоб розшукала винних. Серед таких то умов доводиться працювати вчителям „Рідної Школи". Як із цього приводу, так і з приводу інших подібних випадків, мусить „Рідна Школа" інтервенювати в дотичної влади, хоч не можна сказати, що — з успіхом.

Великими зусиллями та поважним вкладом гроша викінчив Кружок „Рідної Школи" в Дрогобичі свій шкільний будинок коштом пів міліона золотих. Дня 9. червня ц. р. відбулося величаве посвячення, яке стягнуло до 20,000 народа. Відбувся величавий похід через місто, якому приглядалися Поляки й Жиди. А староста хвалив собі порядок та жалувався, що його не запросили. Будинок, що міг би стояти на перворядній львівській вулиці, буде засвідчувати грядучим поколінням про ті можливости, які можна досягнути при сильній волі збірними зусиллями.

І нехай собі гуляє червоно-біла сотня, нехай дальше розриває могили, валить хрести на гробах та памятки знесення панщини (тепер вже береться до памяткових хрестів, які стоять від 80 літ на памятку знесення панщини в 1848 р. австрійським урядом), то до стану зперед 1848 року, зперед року названого „весною народів", нас не зажене ніхто. Ми свідомі, що це... „минеться". Скорше чи пізніще. Ми цьому допоможемо.

23. червня 1930.

Акторка Арнуль відвідала раз старенького письменника й фільософа Вольтера. Вольтер сказав до артистки:

— Моя пані, мені тепер 84 роки і я зробив стільки дурниць у мому житті.

— Це мені не імпонує, — відповіла артистка — я маю щойно сорок літ, а поза мною маю вже яких тисячу дурниць.

—o—

— Чи то правда, що ваша жінка говорить до себе, коли вона сама одна дома?

— Не знаю. Я ніколи не є при цьому, коли моя жінка є сама одна дома.

В. Свербивус.

ПЕРШІ УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ.

(Оповіданнє).

(2)

Будучністю своїх дітий оба богачі не потребували журитися. Ті діти, котрим хліб дала школа, були обезпечені і вони могли обезпечити внуків, також посилаючи їх до школи. Обезпечені були також Стефан Мороз і Настя Коцюбівна, бо для них лишалися маетки їх батьків. Хоч ремесло і заїзди з шинками вже не давали давних доходів, то всеж таки з них капало тільки, що при доходах з пятьдесяти морґів мож було добре жити. І сі діти були обезпечені. Але внуки? Діти Насті і Стефана? Як у Насті і у Стефана буде по шестеро, семеро, або й більше дітий? Які у тих внуків будуть гаразди на малих пайках землі?

Мороз оженив сина Стефана, Коцюба віддав доньку Настю. Оба батьки не дуже були вдоволені, бо Стефан Мороз полюбив бідну дівчину, Настя задивилася на теслю Климчака, котрий мав якийсь маеток, але як пізніше показалося, дуже задовжений. Батьки не хотіли дітий силувати, отже маетки їх дітий женитьбою ні троха не побільшилися. Журилися тим, що їх внуки зійдуть на бідняків, але тих внуків не діждалися. Повмирали, ще заки перші внуки поприходили на світ.

Ні Морозам, ні Климчакам заїзди вже не оплачувалися. З ними було більше клопоту як зисків. Сяк-так оплачувалися шинки, в яких люди, що приїздили на торг, або взагалі за якою орудкою до міста, кромі напитків, моглиби діставати щось зїсти. Климчаки задержали шинок, бо так хотіла Настя. Тим шинком орудувала Настя, її муж рештою господарства. Мороз орудував шинком сам, решту господарства здав на жінку. Так обі родини жили пару років. Не переливалось, маеток не збільшувався, але й біди не було.

У Климчаків була одна дитина, у Морозів двоє. Прийшла шкарлятина і забрала всі троє. Мало того. Слота від перших днів червня аж до пізної осени знищила всю працю рільників. На продаж не було нічого, ще й треба було купувати для себе хліб, для худоби пащу. Щоби видержати до другого передновку, та щоби було чим веснувати, Климчак, Мороз і інші господарі повипродували коні, корови і позадовжувалися в банках. Кождий з них бачив ясно, що довгів не спекається, як не продасть пару морґів поля.

Одної днини перед полуднем в шинку Стефана Мороза пса не було. Очевидно, як не рахувати самого шинкаря. Стефан сидів при столику під вікном, пакав люльку і думав котру би то нивку продати. Мусів продати, бо гріш потрібний був на податки, на весняні роботи, на насіння. Підвів голову, бо двері скрипнули і увійшов гість: якийсь до трицять-літний мущина. Увійшовши, махнув капелюхом сказав по німецьки „Ґріс Ґот!", приступив до Стефана і витягнув до него руку. Коли Мороз лиш видивився на него, бо не тямив, щоби такого коли в своїм життю бачив, гість спитав:

— Чи я так змінився, що ти справді не пізнаєш мене? Чи може ти так спаношився? Одідичивши по батькови великий маеток, свого бідного сусіда і товариша не хочеш пізнати?

Мороз аж тепер схопився і поклавши люльку на столі, спитав живо:

— Чи ти не Петро Клисарук, найбільший вітрогон між парубками, що тому яких пятнацять років утік був від батька, та не знать куди повіявся?

— А хтож би, як не той вітрогон! — гість відповів, сміючися.

— Алеж ти, хлопе, змінився! Сідай і розказуй, де ти бував, що робив... Але... на сухо не можна... Зажди хвилинку.

Стефан поставив на столі оковитку, хліб, ковбасу і мід. Попаливав, ковтнули і Петро став розказувати:

— Не потребую докладно пригадувати тобі, як то було у нас дома тоді, коли нас ущасливили тою проклятою залізницею. Мій батько сидів на трох морґах і шив чоботи. Хоч ми були шевці з діда прадіда, шевство було мені осоружне. Поки не було залізниці, воно бодай поплачувало. Ти сам знаєш, як залізниця всіх нас підрізала. Я до решти втратив охоту до шевства і пішов у світ за очи.

— Я чув, що ти помандрував аж до Відня. Чи то аж так далеко треба йти за хлібом? Ближче не знайде?

Петро почіхався в потилицю, усміхнувся і каже:

— Колиж бо... Гм... Хіба вже й решту скажу тобі... Ти тямиш того нашого старосту, що мав рябу жінку?

— Тямлю дуже добре, бо батько часто згадував його. Батько пару років робив чоботи, черевики і мешти для нього, для його жінки, для його бахурів і для його служби. Пан вдароста товар брав, але за нього не платив. Кождим разом казав батькови: „Допишіть до мого рахунку, незабаром заплачу весь мій довг". Щасте, що того па... старосту перенесли до намісництва у Львові. Як би не те, то батько може й до смерти був би мусів робити йому ту панщину, ще й докладаючи свої гроші на матеріял.

— Чому батько не завдав його до суду? Чейже не потребував боятися його тоді, коли він відси відійшов.

— Батько хотів, але показалося, що пан з паном держить. Батько пішов до адвоката одної днини. Вже другої днини кличе батька до себе податковий інспектор і каже, що мусить батькови підвисшити податок. Щоби сей податок державному скарбови обезпечити, зафантує се, що суд присудить від колишнього старости і дві пари коний. Батько доміркувався, що то новий староста хоче його скарати за те, що він загадав правутися за свою працю. Щоби від напасти не пропасти, батько пішов до адвоката і сказав йому, щоби позву не вносив. Пропало. Нехай тим вдавиться!

— Вже вдавився. Вдавився вашою і моєю кривдою.

— То для него і твій батько робив на кредит?

— Мене він інакше скривдив. Чи ти тямиш, що я відси щез пару днів по тім, як староста перенісся до Львова?

— Се справді було десь в тім часі.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БЕРЕЗОВА КАША И ВИХОВАННЯ ДІТИЙ.

Маючи практику зі свого власного дитинячого життя, хочу дещо про те питанне сказати своїм хлопським розумом для милих читачів Свободи. Хочу сказати про виховане дітий. Се певно для всіх важна справа. Почну від свого власного виховання моїми родичами.

Кожда дитина приходить на світ маленькою дичкою. Щоби з неї виросла добра людина, її треба щепити, се значить зрізувати те, що зле, а дочіпати те, що добре. Мій покійний батько були трохи горячої вдачі. В них як що було сказане, так мусіло бути дітьми виконане. Інакше біда, і то велика. Раз, коли я вернув з полудневої школи домів, батько кажуть мені: „Попоїдж і колиши дитину. Сиди в хаті!" Та, подумав я собі, ніби я все любим був упнятий при колисці, як він при буді? Закликав мене сусідський хлопець: „Ходи бавитись під греблю. Там вже є берегульки. Там нас буде більше хлопців і будемо бавитись. На дворі весна. Снігу нема. Тепло. Ну, й полетів я собі. На нещасливу годину. Побачили батько, що мене в хаті нема. Вже й знали, де мене шукати. Я побачив їх з я ноги. Догонили мене, і набрався я як убогий в торбу. Кажуть: „Тут маєш бути, а не під греблев!" Сами вийшли на двір, а я давай шарпати колиску на всі боки. Я не знав, що вони крізь вікно дивляться, що я роблю. Ввійшли й доправили мені.

Та дитина дитиною: вибили, присохло, я далі своє робити. Намовив мене сусідський хлопець, щоби я вкрав два яйця і купив когутика тай цукерків. Ну, і тут мені не повело. Мама дорахувались. Дістав я доброго когутика, так що відовчили мене від крадіжи на ціле моє життє.

Дитяча натура є вперта і я ще де в чім робив по свому. Як дістав знов і то так, що дістав страх, великий від них, то коли я провинився, утікав в поля цілий рік, і по 3—4 дні, а то й цілий тиждень був в голоді й холоді, аж хіба мене припадково знайшли, і так свою порцію отримав. По році такої блуканини я вже не втікав. Провинився, зачекав, вибили і я йшов до роботи, до якої йти казали, бо коли ходив по поділю, то терпів голод. Отже я зрозумів, що коли я заслужив на кару, то маю її отримати, бо тато має мене вчити.

Мати десь у куті добре виплакались за мною, що я дістав свою порцію тої каші. Але ніколи мені не показували і не боронили, як батько били. Вони знали, що батька я маю слухати і' се мало добрий вплив у вихованню.

Пригадую собі теж кару вчителя в школі. Се було в першій класі, за рахунки. Каже мені: „Костів! 49 : 7 — по кілько кождий дістане?" Не знаю. Учитель повторив питанне щось три рази. Я не міг тої задачі виконати. Дав мені один день час й каже: „Як завтра мені того не виконаєш, то дістанеш пять ліній на долоню". Приходжу до дому і питаю то родичів то сестри. Ніхто мені не хоче в тім помогти. Боюся, що дістану. Прийшов до школи, питається вчитель: „А що, вже навчився?" — „Ні, прошу пана". Той лінію в руки тай всипав як прирік, і каже: „Завтра, як не будеш знати, то дістанеш 10!" А господи! Пять мені було тяжко витримати! Вже й не сплю, а думаю про ту задачу, що її мушу вміти. Ніхто мені не поможе, хіба сам собі. І додумався. Вивязався я в школі. І тоді вчитель каже: „А видиш, чи не міг ти відразу навчитися? Мусів вперед діставати?" Та я думав, що то мені піде плазом, що він мені подарує, а як він не подарував, то я навчився. І я зачав добре вчитися в школі.

Та, на жаль, не довго, бо він виїхав від нас, а прийшли професорки, котрі провини або невиконані задачі дітям дарували. І я скінчив школу, але в рахунках і так не скорий, а повільний. І от через се я уважаю професора ліпшим в науці.

Правда, бити дитину дикунським способом шкідливе. Але бити дитину так, щоби її боліло, а на здоровлю не шкодило, аби вона мала страх і знала, що вона має слухати родичів, старшого, вчителя, священика й боялась Бога. З такої дитини будуть люди. Коли вона не буде нікого боятись, то з такої дитини виросте ніщо більше, тільки галапас, брехун або щось таке інше. Коли вона нікого не боїться, то захоче все мати для себе таким коштом. Вона возьме собі то добре до серденька. Коли їй удалося колись взяти одну річ заказану, то чомуж їй не взяти другої, третої. Коли збрехав раз, а не був покараний, буде брехати більше.

Одного хлопця я знав, котрого родичі не карали, коли він що зле зробив. Навіть коли він кому якого збитка зробив, то ніколи не можна було на нього поскаржитися перед ними, хоч він був до збитків зух. Купили мої батько молодого коня, котрий дуже полошився. Я пігнав його в полудне до води. А той, знаючи, що кінь полохливий, кинув свій капелюх йому під черево. Як не скочить кінь, а я з коня коміть головою! Вже й позбиратись сам не міг. Занесли мене до хати, де я довгий час чув те потовчення в собі. А не ходили на скаргу до його родичів, бо знали, що ще більше собі біди напитають.

Прийшовши до себе, я ходив з родичами в поле до роботи. Я не мав часу на забавку. Мене вчили змаленьку до праці. А той хлопець бавився з дітьми по вулици.

Одного вечера я вертаю з родичами з поля, а люди кажуть: „У того й того господаря є доктор, бо його хлопець бавився по тій трачці, що то на тім риштованню трачі дошки ріжуть, і то йому впало на голову. Хто знає, чи буде жити!" Забув я на се, що він мені зробив був страшного збитка, пішов і я його відвідати. Дивлюсь: голова ціла обвита бандажами. Як казали люди, йому з чола зсунуло шкіру аж на потилицю.

Як виздоровів, вже був хлопець смирний, нікому збитків не робив. Але аж треба було такого страшного случаю, щоби його напровадити на добрий шлях.

Міг би я писати більше на ту тему, але я радби прочитати дописи инших людей про сю квестію.

Микола Костів.

ЛЯЦЬКЕ СВЯТОТАТСТВО НА ГРОБІ УКРАЇНСЬКОГО ГЕРОЯ.

Хрест на гробі українського стрільця, викинений з гробу ляцькими громилами. Під хрестом біліються стрілецькі кости.

УКРАЇНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ НА СТРІЛЕЦЬКИХ ГРОБАХ У ПОМОРЯНАХ.

У маніфестації, що відбулася вже по доконанім ляцькою рукою святотатстві, взяло участь кілька тисяч учасників.

ЛЯЦЬКЕ СВЯТОТАТСТВО НАД МОГИЛАМИ УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОЇВ.

(Допис з рідного краю).

На Західних Землях України сталася знова подія, що сама за себе говорить про страшні відносини, в яких приходиться жити Українцям під Польщею. Оце підчас цьогорічних Великодних Свят допустились відвічні вороги України на нашій рідній землі чергової профанації стрілецьких могил наших національних героїв.

В містечку Поморянах, зборівського повіту, залишилось на місцевому кладовищі з часів недавної української визвольної війни кілька стрілецьких могил. Отці то могилки ц. р. перед Великодними Святами заходом місцевої „Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил" упоядкувала місцева українська молодь, на яких поставлено також хрест з написами. І коли третього дня Свят прийшла на кладовище місцева українська громада з процесією та вінцями в супроводі духовенства, щоби спомянути „не злим, тихим словом" Найкращих Синів України, застала вона тут страшний, до неба о пімсту взиваючий образ: хрести на стрілецьких могилах поломані, таблички з написами здерті а самі могили розриті. З могил викинено найдорощий скарб поневоленого народа, — кости його національних героїв!

Оце знова повторилася Шевченкова „Розрита Могила"! Вороги України поглумились знова над нашими національними гордощами! Знова повторилася Лисоня, де тому рік розкопано могили Січових Стрільців, що в часі світової війни поклали свої буйні голови у славних боях під Бережанами! І знова викинено кости українських героїв з їх рідної землі, за яку вони своє молоде життя віддали, кров свою пролияли!

Отця звірська подія, що не має собі рівної ніде в культуному світі, викликала велике обурення між українським населенням цілої околиці. Тому, щоби запротестувати проти страшної профанації релігійних та національних цінностей українського народа, зійшлись до Поморян у дні 27. квітня ц. р. мешканці околичних сіл.

Раділо серце кождого Українця на вид цего величавого здвигу народа, що в супроводі свойого духовенства спішив з хоругвами та вінцями на розриті стрілецькі могили, щоби зложити свій доземний поклін Тіням Незабутніх Борців за Волю України, яким вандали XX. в. і по смерти не дають спокійно лежати в рідній землі! Ішло кілька тисяч українського народа з воскресною піснею на устах до місця слави своїх найкращих Синів, щоби своїми рясними слезами обмити їх кости, що збрудилися від клятих рук середновічних злочинців, та щоби набрати коло них твердої віри в недалекий День Воскресення Української Правди! Спішила сумна українська громада на отці розриті могилки, щоби поглянути на викинені дорогі кости національних героїв, що вибілюючись до сонця нетуземною мовою закликали всіх до дальшої безперервної боротьби за найвищий Ідеал Народу, за який Вони не завагались навіть свойого життя віддати! З правдивим пієтизмом ішов український народ до цього вічно живого жерела правдивого патріотизму, що аж так дуже страшний для нашого ворога, що не завагавсь нищити його навіть у такий святотатський спосіб...

На кладовищі після панахиди, яку відправило сімох священиків над одною розритою спільною стрілецькою могилою, виголосив посол о. Леонтій Куницький патріотичну підбадьорюючу проповідь, в якій завзивав усіх присутніх до кріпкої віри в святу українську справу, яка не загине, хотяйби наші вороги брались ще за більше страшні діла (якщо такі ще можуть бути!), як отце збещещення гробів, а вкінці зазначив, що якраз отакі факти лише приспішать нашу національну побіду! Опісля відбулась панахида ще над другою могилкою, також нарушеною рукою вандалів, в якій лежить розстріляний український стрілець.

Потім місцевий хор відспівав, а дута оркестра читальні „Просвіти" з Розгадова відограла кілька патріотичних пісень. Свято на розритих стрілецьких могилах в Поморянах піднесло на дусі присутніх та скріпило їх віру в краще завтра Української Нації.

Але отця подія бє на тривогу у великий дзвін! Це черговий наступ наших ворогів, що при помочі своєї організації „Стшельцуф" ідуть на наше цілковите знищення. Тому будуймо „гать міцну та високу"!

На отцих розритих стрілецьких могилах в Поморянах мусить стануть величавий памятник, коло якого збиравсяби рік-річно по всі часи український народ на всенародні поминки! Тут мусимо увіковічнити ту чергову „стацію" нашої хрестної дороги, по якій безупинно йдемо до своєї вимріяної Мети — Самостійности України!

Це є діло цілого українського народа!

Тому й наші заморські Брати мусять докинути свою цеголку до цеї, такої дуже конечної будови.

Бо цего домагаються викинені з гробу кости Борців за Волю України!

Н. Н.

(Прошу всі українські часописи цю статтю передрукувати).

В кождій українській хаті повинна находитись „Свобода".

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 повідомляє всіх членів і членкинь, що місячний і піврічний мітінг відбудеться в вівторок, 15 липня, в год. 6.30 вечер, в гали ч. 54 Van Winkle Ave. Проситься всіх членів і членкинь прибути на означений час. Буде справоздание урядників і контр. комісії. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, повинні се зробити на сім мітінгу.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Повідомляється членів Бр. св. О. Николая, від. 183, що піврічний мітінг відбудеться в середу, 16 липня, в год. 6.30 вечером. Всі члени мають явитися на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть справоздание за 6 місяців. Будемо принимати дітей і старших в члени. Кождий член має заплатити місячну вкладку. Не явившися члени будуть карані після статута. — Й. Несевич, предс.; Н. Подлецький, кас. П. Бабяк, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Місячний мітінг Укр. Клюбу Поступового, від. 70, відбудеться у второк, 15-го липня, в гали під ч. 72 Моріс вул. Проситься всіх членів звернути картки в справі прогульки і конче прибути на збори бо є важні справи до полагодження. — П. Дубовецький, предс.; Д. Мадай, кас.; І. Гелета і І. Щур, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІН. Тов. Запор. Січ, від. 385, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в середу, 16 липня, в гали У. Дому Просвіти, 700 Jackson St. N. E. Буде справоздание з піврічного мітінгу. Всі члени повинні вирівнати свої залеглости. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Й. Греськів, предс.; О. Шабатура, секр.

Жінка (в ночі до чоловіка): Чи ти чуєш? Уже третій раз питаюся тебе, чи ти спиш?

Чоловік: Та ти ніколи не віриш мені! Колиб я навіть сказав, що сплю, то ти і так це повірила би мені.

З МУЗИКИ.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Концерт бандуриста артиста Василя Ємця.

В неділю, 6. липня, вечером в галі при українській православній церкві відбувся концерт співця-бандуриста, добродія Василя Ємця, котрого запросило на той виступ молоде козацтво.

Усі свідомі Українці прийшли послухати рідної пісні і гри на стародавній козацькій кобзі-бандурі. Коли піднялась куртина, пишучий ці стрічки пояснив публиці, яку ролю відгравали бандуристи в давні часи, як вони були люблені і шановані гетьманами, козацтвом і селянами, а відтак представив публиці самого артиста Василя Ємця, появу котрого публика стрінула грімкими оплесками. Після того до добр. Ємця звернулась козачка Гандзя Зірка з віршованою просьбою:

Заграй нам, кобзарю, заграй
Про битви і славу минулу,
Про рідний наш край.
Про славні походи,
Січі завзятих синів,
Про Корсунь і Жовтії води,
Як хиталась Варшава,
Як росла виростала
Богданова слава.
Як він до Київа вїжджав,
На білім коні,
Як нарід свого гетьмана витав.
І про ті високі могили,
В котрих оборонці України
На віки спочили.
Заграй же, кобзарю, заграй
Про битви і славу минулу,
Про рідний нащ край.

А маленька козачка Катря Забіяка звернулась до Добр. Ємця зі словами:

Грай, кобзарю,
Дзвеніть струни,
Виграй нам
Ласку й фортуни.

Добродій Ємець привитав публику теплим словом, після чого при повній увазі слухачів почався концерт.

Роздались ніжні, чаруючі звуки кобзи-бандури. Забреніли струни стоголосами. Пальці артиста так свобідно, так зручно порушувались, а послушні струни то сміялись то ридали, будили в серцях слухачів то радісне почуття, то знов наповнювали їх сумом думи про козака Морозенка, за котрим уся Україна плаче. Співець співає ту думу, а кобза-бандура в його руках, наче та стара Морозиха плаче.

Так і ввижається степ широкий і Савур могила й уся Україна.

А коли заграв кобзар і заспівав нову думу про козаків, побитих большевиками під м. Базаром на Волині, котра починається словами:

У Волинській стороні
В місточку Базарі,
Там пятьсот козаків
За Вкраїну впали —

на лицях присутніх відбивався сум і жаль.

Знов в кількох гумористичних точках кобзар викликав у публики веселий настрій і сердечний сміх.

Що поважні точки музичні як Подих української ночі і другі я, не будучи музикою, не берусь давати своєї оцінки, скажу лишень, що в них добачав я натхнення артиста і незрівнане виконання.

Кожний раз слухачі нагороджували кобзаря довгими і гучними оплесками.

По скінченню останньої точки сотник Маруся Морозенко зложила подяку артистові-кобзареві і разом з кошовим писарем, сотником Катрею Сірко, піднесли йому цвіти, перевязані синьо-жовтою стяжкою.

Добрoд. Ємець, дякуючи козацтву за запрошення, звернувся до присутніх з промовою, закликаючи усіх до єдности і любови свого рідного краю.

Закінчено концерт відспіванням національного гимну.

Публика розійшлась з повним вдоволенням, залишаючи в своїй памяті слова кобзаря, а в слуху його чудову, чаруючу гру на кобзі-бандурі.

Кожний свідомий Українець і Українка в Америці повинні скористати з цеї нагоди і послухати артистичну гру нашого дорогого співця бандуриста, котрий загріває наші серця.

Їдь, наш любий кобзарю, з міста до міста, де українські щирі серця бються, співай і грай їм про долю і недолю, потішай працюючих на ниві народній, додай їм сили і буди відсну тяжкого збайдужілих синів і доньок старого ладу. Най дорога твоя заквітчається найкращими квітами, най слава про співця бандуриста нашої рідної України пролунає по цілій великій Америці. Пращай мій Любий Земляче. До побачення в золотоверхнім Київі, коли ти співати і гратимеш, біля памятника Богдана Хмельницького на Софійській площі, нову думу про велику Соборну Україну.

Дмитро Тягнигора.

—o—

ДІТРОЙТ, МИШ.

Українка скінчила „Сініор клес" у музичній консерваторії.

Недавно відбулося закінчення року шкільного в "Detroit Conservatory of Music". Поміж величим числом студентів і студенток бачили ми невеличку білявку, паню Анну Дячун, члницею Українського Народного Союза, яка саме покінчила Senior Class.

Пані Дячун приїхала до Америки молоденькою дівчиною, розглянулась своїми очима по світі і відразу переконалася, що в науці будучність. Отже взялась до науки, вибираючи музику (піяно). Не користувалась п. Дячун безжурним життям, не могла гуляти по парках, кінах і забавах, як богато її ровесниць. Вона посвятила свої молоденькі літа музиці, заробляючи при цім сама на себе.

Вийшовши замуж за інжініра І. Дячуна, не кинула студій, а працює дальше над собою. Виховує сина й дальше працює над музикою.

Минулого тижня п. Дячун акомпаніювала солістам на українськім концерті в міськім парку Belle Isle.

Тепер вона рішилась добути собі степень Bachelor of Music.

Уляна Тиха,
Дітройт, Миш.

— Дідусю, скільки маєте літ?

— Стільки саме, що Федь Дідух.

— А скільки літ має Федь Дідух?

— Стільки, що я.

—o—

Між приятельками.

— Чи ти бачила Марійчину заручинову обручку?

— Чи я бачила її? Та я її носила цілий минулий рік!

—o—

Американець (що приїхав у Старий Край, до селянина): Що це? Навіщо ваші корови мають дзвіночки на шиях?

Мужик: Такий у нас звичай.

Американець: Дивний звичай!

Мужик: Що тут дивного? У вас ще дивніші дива, коли у вас вужі носять окуляри! Я читав чорне на білім, що в Америці є вужі окулярники!

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

СПРАВА БОМБОВИХ ЗАМАХІВ ПЕРЕД СУДОМ.

Дня 13. червня зізнавав поліційний агент **Зигмунт Огродник.** Цей свідок не вніс у розправу нічого нового. Про замах, який УВО плянувала на його особу, він довідався від обв. Біди. На запит оборонця д-ра Ганкевича, чому досі УВО не виконало жадного замаху на вищих функціонарів поліції, як Кайдан та інші, а чому замах мав бути виконаний аж якраз на особу поліційного агента Огродніка, свідок відповів, що досі не чув про які-небудь замахи УВО на вищих фукціонарів поліції та чому якраз його особа та особа Федунішина звернула увагу УВО.

Після цього прочитано зізнання свідка, поліційного агента **Осипа Будного.** Він зізнав писемно, що нікого не бив, про ніякі побої не чув і при нім жадний обвинувачений на побої не скаржився.

Свід. **Роман Хшановський,** старший постерунковий слідчої служби, зізнає: Після вибуху бомб він мав переслухати Терещука, але переслухання могло відбутись аж за три дні після замаху, бо попечений бомбою Терещук не міг кілька днів говорити. Терещук признався, що до УВО його звербував Т. Крушельницький, який його заприсяг. Кілька днів після присяги Крушельницький закликав його на нараду і виклад УВО, який відбувся в лісі за Знесінням. На викладі в лісі був і Кирилюк. Якийсь невідомий член УВО вчив слухачів, як поводитись на випадок арештування і як боронитись в суді. Головна річ у таких випадках уміти видержати атаки поліції і не признатись до ніякої вини, не дати нахилити себе до зізнань, бо коли арештований до ніякої вини не признається, видержить до кінця, то суд мусить звільнити його. Далі Терещук виявив усе про замах УВО на „Східні Торги" та оповів, яка була його роля у цьому замаху. Терещук „засипав" також Наорлевича і Кирилюка. Наорлевич зізнав, що до УВО втягнув його Терещук, той самий, який його тепер „засипав" на поліції. При перших сходинах УВО промовляв до новиків Крушельницький, який заявив, що до УВО вступається добровільно, але хто вступить, то виступити не має права. І Наорлевича заприсягнув Крушельницький на револьвер. Було це в альтані. Дкя 6. вересня Наорлевич дістав наказ занести бомби до Гуртака. Хто такий Гуртак, досі невідомо, а поліція твердить, що Гуртак, це псевдонім Попадюка. У справі замаху на коміс. Федунішина відбулась нарада на Кайзервальді, де був і Лемішка, та якийсь брунет, можливо Качмарський. Свідок говорить широко про весь цей фантастичний плян замаху на Федунішина, якого не повстидався би і Шерльок Гольмс: Одні члени УВО мали стріляти до комісаря, другі унеможливити погоню за ними, стріляючи на бічних вулицях до публики і поліцаїв. Якщо це справді зізнавав Наорлевич, то треба признати, що його фантазія дуже буйна. В світлі цих зізнань УВО виглядає як яка ватага мексиканських терористів, чи македонських комітаджів.

Так само фантастичні оповідання свідка про плянований напад УВО на почтовий віз у Винниках, який заініціював Крушельницький. Наорлевич говорив на поліції з обуренням, що Крушельницький, хоч сам заприсягав членів УВО, довідавшись про арештування Терещука, сміявся весело і говорив іронічно: „От попав Терещук! Попалила його бомба, ще й до криміналу дістався!"

Коли Наорлевич побачив таке легкодушне трактування учасників замаху, був сердитий та огірчений на Крушельницького і це огірченя у великій мірі спонукало Наорлевича признатись до всього, та виявити все про ролю Крушельницького в УВО. Далі свідок говорить про зізнання Лемішки, який після фотографії пізнав Попадюка, так само пізнав Попадюка Наорлевич. Коли комісар Білевич заявив Наорлевичеві: „Це не Попадюк, це один кишеневий злодій", то Наорлевич заявив: „Що ви мені говорите? Це Попадюк, я пізнаю його по бородавці на носі".

Так „засипано" Попадюка.

Кирилюк при слідстві скаржився, що через його арештування його жінка і дитина лишились без хліба й опіки, причім Кирилюк мав сльози в очах і нарікав на УВО, що воно залишило його жінку і дитину на ласку долі, тому він не почуває себе до обовязку числитись із цею організацією при своїх зізнаннях. Кирилюк признався, що він заприсягав членів УВО, але з поручення Крушельницького, який дав йому текст присяги. Ця присяга більше менше у зізнаннях свідка має такий зміст: „Присягаю на вірність і послух усіх наказів УВО, а колиб я зрадив яку тайну цеї організації, то нехай земля викине мої кости і нехай не зазнаю спокою на цім ні другім світі!"

Зміст цеї присяги не менш фантастичний, як і всі його зізнання. Свідок переслухав Крушельницького 17 і 18 вересня і цей Крушельницький тішився особливою симпатією цього свідка. Пшодовнік твердить, що Крушельницький, бачучи виїмково прихильне відношення поліції до нього, добровільно зложив зізнання. Свідок знов говорить, що Крушельницький пізнав якусь панну з глибокими очима, Голубівну, вона так подобалась йому, що він стрічався з нею в каварні Віденській. Ця панна боліла душею над недолею українського народу і переконувала його, що він повинен вступити до УВО та визволяти Україну. Зразу Крушельницький боявся вступити до УВО тому, що його забогато у Львові знають і легко зможе „засипатись", але вкінці за намовою Голубівної і Зиблика зложив присягу та приняв обовязок вербування членів УВО. Згодом Голубівна збайдужніла до Крушельницького і не хотіла з ним стрічатись, і Кщушельницький нарікав, що ця панна так довго була йому вірна, доки його не втягнула до УВО, а потім покинула. „Ось такі то жінки зрадливі" — мав нарікати на поліції Крушельницький. До трійки Кщушельницького належав Терещук і Кирилюк. Вишкіл новиків провадив Колодзінський. Свідок намагався доказати, що всі зізнання Крушельницького були правдиві, бо поліція після цього їздила до Винник до фабрики тютюну і всі факти, про які Крушельницький говорив у звязку з плянованим замахом у Винниках, виявились згідними з зізнаннями Крушельницького.

Хто „засипав" Стефу Шушкевичівну?

Свідок зізнав, що Стефу Шушкевичівну „засипав" Наорлевич і Крушельницький, який признався, що це він давав Шушкевичівній рисувати мапи та пляни Львова і що Шушкевичівна удержувала звязок між ним і Попадюком тоді, як пляновано напад у Винниках.

Прок.: Чи Крушельницький признався до плянованого замаху у Винниках добровільно?

Свідок: Добровільно.

Прок.: Чи Крушельницький знав, що ви про цей напад знаєте від Наорлевича?

Свідок: Ні, не знав. Крушельницький признався до всього із власної ініціятиви.

Далі на запит оборонців свідок потверждує згідно із зізнаннями Крушельницького, що звязок між ним та Наорлевичем удержувала також Шушкевичівна.

Обор. д-р Ганкевич: Чому ви сказали, що зізнання Крушельницького це були „визнання", а не „зезнання".

Свідок Хшановський. Крушельницький признався до всього так щиро, що це можна назвати „визнанем". Він-же признався, що свище на УВО, що присяга його не звязує, що його більше інтересують панни, як УВО, бо він молодий і має право жити і бавитись, та що до УВО вступив не з політичних мотивів.

Обор. д-р Ганкевич: Якже це погодити? Ви кажете, що Крушельницький симпатичний, інтелігентний чоловік, а те, що він зізнав, є дуже несимпатичне. Може це був підступ з боку Крушельницького?

Свідок: Ні, то були щирі „визнання". Я виніс враження, що Крушельницький свище на УВО і любить більше дівчат, як організацію, але він був мені дуже симпатичний.

Обв. Крушельницький не збиває зізнань свідка щодо його особи, а тільки в гострім тоні зводить зі свідком дискусію щодо присутности Радоня при його переслуханні та щодо дня цих переслухань та в інших дрібних справах. Вкінці на запит предсід. трибуналу Крушельницький твердить, що все те, що зізнавав Хшановський тільки в десятій частині є правдою.

Прокуратор Ліпш заявляє, що на його думку те, що свідок зізнав під присягою є правдою і що свідок зізнає в суді не щось інше, ніж є в протоколах, а тільки зізнає більше і докладніше.

Після наради трибунал відкинув внесок оборони про прочитання поліційних записків щодо Крушельницького і Попадюка, мотивуючи це тим, що поліційні записки не можуть бути в суді прочитані.

Далі свідок говорить про переслухання обв. Клішівної, яка заявила на поліції, що зізнавати не хоче і на цьому становищі видержала до кінця. Відтак свідок говорить про Кульчицького і його контакт із Крушельницьким, який намовляв його спалити ліс під Винниками, а коли Кульчицький не згодився Крушельницький назвав його „боягузом".

(„Діло").

Бос: Куйбіда, що вам нині сталося?! Вже четверту помилку знаходжу у ваших рахунках!

Урядовець: Бо то, прошу вас пане бос, нині роковини мого шлюбу, а в той день мені все не ведося.

З НАШОГО МИНУЛОГО.

БЕРЕСТЕЧКО.

12-го липня 1651 р.

В сей день був останний бій під Берестечком і наказний гетьман Іван Богун вивів козацькі полки через болота під Берестечка.

Втративши добру нагоду побити зовсім Поляків, Хмельницький дав кілька битв меньших, з котрих вийшов з великою славою; — він шукав нагоди поправити свої помилки. В той час Поляки скликали „Посполите рушення" і найнявши німецьке військо, згромадили сили військові під рукою короля коло 300 тисяч. Богдан тоді мав з Татарами заледво 200 тисяч. До тогож Татари йшли не з охотою, бо їх змусив султан пристали до козаків. Вороги зійшлися коло Берестечка на Волини біля річки Стиру. Перші наскочили на Поляків Татари, та незабаром перелякавшись відступили й почали втікати. А вже в той час козаки брали верх над Поляками. Побачивши зраду, Хмельницький покинув табор і поїхав навздогін Татарам і почав благати хана. Хан викручувався, а потім захопив Хмельницького й Виговського в полон. Козаки остались без гетьмана. Тоді вояв провід Іван Богун. В ночи козаки обгородили свій табор із трох боків возами, скувавши їх ланцюхами, й обкопалися валом. З четвертого боку було грузьке болото. Козаки почали відбиватися проти нападів польського війска, котре з трох боків почало страшенно палити з гармат.

Почалась крівава битва. Козаки кілька разів виходили з табору і нападали на Поляків з думкою прорватись крізь ряди, бо се місце грозило неминучим погромом. Богато лягло трупом як Поляків так і козаків. Три дні хоробро билися козаки, а на четвертий день в ночи під проводом Богуна вони вийшли з табора й цілою силою кинулися на Поляків. Завзято билися козаки та сила їх була значно менша й не могли пробитись через велике польське війско. Тоді почали перемовлятися з Поляками, щоби зробити згоду, та Поляки поклали тяжкі умови й козаки рішили красше голови покласти, ніж пристати на ті умови. Бачить Богун, що не подужають козаки, то задумав вивести їх з табору через болото й невеличку, але дуже багнисту річку Пляшівку. Щоб відвести очі ворогів, він наказав частині війска нападати на польське військо, а решта загачувала болото та річку, чим тільки можна було — возами, ланцюхами, кожухами, наметами, зерном, що лиш найшлося в таборі. Через ці греблі у ночи під Петра й Павла він вивів більшу частину козаків. В таборі лишилися мало обзнакомлені з військовими порядками селяне. Хтось розпустив чутку, що старшина втекла, їх покинувши на заріз. Счинилася страшна колотнеча. Всі сунули до гребель. Дарма Богун кричав спинитися і триматися порядку; всі як вівці натовпом кинулися на слабкі греблі, пхали один другого в воду і багно, де тисячами топилися. Решта, невеличка купка, що лишилася захищати табор, не витримавши натиску ворогів, кинулась в річку, — бо красше втопитись ніж датись ворогам живцем у руки. Вони доплили до маленького острівця. Там билися ще цілий день і всі лягли трупом. Це місце зветься Журавлихою.

Присуд.

Цибульський подав про розвід із жінкою. Розвід признали. З Цибульським здибався Клапоух і питається:

— Ну, як жеж там із твоїм розводом?

— Дивний присуд! — відповів Цибульський. — Меблі, які я придбав додому, признали жінці, а діти, що вона їх придбала, признали мені!

„КЛЯСИЧНЕ" ОБМАНСТВО.

Весною 1711-го року до найбогатшої торговлі шовків у Гамбурзі прийшла якась добре зодягнена жінка та казала показати собі найдорощі матерії. Вибрала собі богато дорогоцінного товару та сказала власникові крамниці, що за тими вибраними матеріями прийде пізніше. Потім пішла до славного хірурга, якого спеціяльністю була операція руптури, та сказала йому, що має молодшого брата, який дуже боїться операції. Недуга його вже так поступила, що родина рішилася, щоби операцію перевести навіть на силу. Тому вона приведе брата до лікаря та заплтить йому скільки схоче. Від лікаря пішла знову до крамниці, казала дати собі на віз товарів за 600 долярів і зажадала від крамаря, щоби за грішми післав із нею котрогось із помічників. Купець згодився. Пів години пізніше віз задержався перед хірурговим домом, а ця жінка сказала помічникові, щоби йшов за нею нагору за грішми. Сама побігла кілька сходів наперед нього та сказала лікареві, що на операцію не могла би дивитися та що за пів години вернеться. Лікар сказав склеповому помічникові, щоби йшов за ним. За дверима схопили його лікареві слуги та хоч кричав і боронився, поклали його на операційний стіл. Колиж тепер лікар переконався, що юнак цей здоровісенький — оба зрозуміли, що впали жертвою обману. Одначе вже нічого не помогло. Обманниця пропала, наче камінь у воді.

Лікар: Їджте як найбільше зеленини.

Пацієнт: Я не люблю зеленини. Та коли вже конче треба їсти, чи не міг би я їсти зеленину на мій спосіб?

Лікар: Певно. А який жеж цей ваш спосіб.

Пацієнт: Я даватиму насамперед зеленину волові, а потім зїм вола.

А. Мазовський.

НА ЛІТНИЩІ.

Управа союзу комірників просила откомхоз визначити максимальні ціни за літнища. Так, що від людей праці не вільно брати вищих цін.

Костистий, рудобородий власник дачі (вілі) опроваджував кандидатів на комірників по кімнатах, гладив волохатою долонею ще вохкі тапети та говорив:

— Дача тепла, мурована, знаменито хоронить перед холодом. А ця містина то справжній рай на землі: тихесенько, богато повітря, чисте маємо тут повітря й усяким чахоточним добре робить. Наше повітря вдихається легесенько, ніякої вохкости в ньому нема. Тай все світить у нас сонічко, що аж диво, направду. В іншій місцевости, в сусідстві напримір, лише пів версти далі, все дощ паде, а в нас сонічко світить і світить. Минулого літа жив тут один учений, професор від квасів, із квасами мав усе до роботи, дуже дивувало його наше сонце. Чи ви його собі обсталювали, чи що? — питався. Це вже така щаслива закутина.

— Дуже добре, — сказав комірник. — Дача подобається нам, гарна дача, правда, Нусю? — спитався жінки. — Дача подобається нам, будемо платити точно на основі такси. Ми люди праці, грошей занадто богато не маємо й ані думаємо піддержувати спекуляцію.

Господар розбурхав собі пальцями брідку, а ввесь час глядів на землю.

— Свята правда, — зітхнув — нібн навіщо годувати спекуляцію. Ви люди праці й ми люди праці, навіщо маємо себе обманювати. Не ялося вас обманювати, тому отверто скажу вам, що протікає, вважаєте, ця крівля тай кінець. Не крівля, а сито, кажу вам, така подіравлена.

— А-а! — глянув комірник на стелю. — Чому ви мені скоріше не сказали того?

— То то, знаєте, не всеодно хто наймає дачу, — промимрив господар. — Коли який неп, тож прецінь не гріх затаїти; колиж ви люди праці і ми люди праці, наче на плятформі біля себе етоїмо, то навіщо нам брехати? Брехати не буду, протікає крівля і кінець. Коли лише дощик покропить, зараз протікає, а дощиків тут сила. Цілісеньке майже літо, дощ паде, таке це прокляте місце. На мій розум, усе воно а повітря, повітря наше страшенно смердять. Дві версти відсіля є міські смітники, колиж вечером вітер відтам подує, ніс, щиро вам кажу, треба затикати. В нашій околиці й за чахотку не тяжко.

— То, дивне, — здвигнув плечима, комірник — передше ви казали зовсім щось іншого.

— Таж треба знати, який комірник — усміхнувся господар. — Колиб це був неп, а цеж ви, наче на плятформі, шкода мені вас.

Господар споважнів і спитав строго:

— Лівольвер маєте?

— Ні, — відповів комірник — навіщож револьвера?

— Без лівольвера тут годі, — повідомив рішучо господар. — Конче купіть собі лівольвер, або бодай якусь фузію. Опришків тут, злодіїв — сила. Нема ночі, щоби якоїсь дачі не сплюндрували. Тамтого року наш літник ніколи не клався спати без лівольвера. Клав собі семистріловий лівольвер під подушку, а жінці давав дубельтівку, тай щойно так могли вснути. Ледви стане хтось шкробати біля головних дверей, а мій літник зараз із бальكону бух-бух, а жінка його в вікно трах-тарах. На пострах вони так, ну й відомо, не займали їх. Хіба що там часом який камінь у вікно кинуть, а зрештою тихо, спокій.

— Гарний спокій, — поблід льокатор. — Якжеж ви тут живете?

— Щож ми, промимрив господар — ми свої. Синка, кажу вам, маю, гарний пташок: шість арештів, два присуди. Ну, своїх, самособою, не рухають, такий вже мають звичай.

— Ходімо, Михасю — потягла чоловіка трівожно за рукав комірниця. — Ходімо на станцію, втікаймо відси мерщій.

— Так, я таки радив би вам поспішитися, — відчинив двері господар — бо то нині свято, впються люди, що аж ну! Шкода мені вас, що нібито люди праці, на плятформі...

Комірники розглядалися трівожно довкола й пішли спішно до стації, а наш господар глядів на них і руда його борідка тряслася від сміху.

(З російського переклав М. Н.).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

